

HEADLINES
RADIO SHOW

TACKLING FASCINATING MODERN
CONTROVERSIES FROM
A HALACHIC PERSPECTIVE

with

DOVID LICHTENSTEIN

Midwinter Vacations Flaunting our wealth

Show# 307 | Jan 23rd 2021

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the Question 5 *click here*

Answers to the Question 6 *click here*

Answers to the Question 7 *click here*

Answers to the Question 8 *click here*

Answers to the Question 9 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the question

The Rabbeinu Bahya distinguishes between pre- and post-Matan Torah. Whereas before Matan Torah they are called רעים, that is no longer the case after.

רבינו בחיי שמות פרשת בא פרק יא פסוק ב

ומה שהזכיר לשון "רעהו" "ורעותה", יראה לי שקודם מתן תורה היו כל הבריות חברים כאחד, אבל לאחר מתן תורה שהחזיר הקדוש ברוך הוא את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שקבלוה ישראל יצאו כל האומות מן האחוה והריעות ונשאר השם הזה בעם ישראל בלבד שנקראו אחים ורעים למקום, הוא שכתוב: (תהלים קכב, ח) "למען אחי ורעי", ודרשו רז"ל (ב"ק קיג ב): (דברים כב, ג) "לכל אבדת אחיך", אחיך ולא גוי, וכן: (דברים כג, כ) "לא תשיך לאחיך" אחיך ולא גוי.

A similar answer is given by תוספות in בבא קמא ל"ח א:ד to explain why earlier in the parsha "אדם" included the mitzrim:

אלא האדם - תימה הא אין עובדי כוכבים קרויין אדם כדתיניא בפ' המקבל (ב"מ קיד:): אמר רשב"י אין קברי העובדי כוכבים מטמאים באהל שנאמר אדם כי ימות באהל אתם קרויים אדם ואין העובדי כוכבים קרויים אדם ובפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נט. ושם.) פי' בקונטרס דר"מ דהכא כרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון בן יוחי בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא. ושם) ורבינו תם מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם תדע מדפריך ביבמות מקראי דנביאים ולא פריך מקראי דתורה דהאדם והבהמה אשר ימצא בשדה (שמות ט"ז:ט) אך התם הוי קודם מתן תורה

Best,

David Birnbaum

Re: the question why it says וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ regarding the Mitzrim:

Rabbeinu Bechaye says that רעהו ולא מצרי applies only after Matan Torah.

Vilna Gaon, Chidushei HaRim and others say וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ means to borrow from each other and increase Chessed in the world, which will cause the Egyptians to want to lend to them as well...

Zev Landerer

A gut voch

Thank you so much for a great program this week

Three answers to why we would call mitzrim Rayacha

1. Rabeinu Bachya- before Matan torah all of humanity was called rayacha
2. Chizkuni- after makkos the mitzrim acted toward us like friends
3. Vilna Gaon- it really meant to ask other yidin and it the zechus of middos tovos they would merit gold and silver

Menachem Tenenbaum

יב.לה-לו. ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים
כלי כסף וכלי זהב ושמלות, וה' נתן את חן העם בעיני
מצרים וישאלום וגו'.

פירש רש"י "כדבר משה שאמר להם במצרים וישאלו איש
מאת רעהו". ויש לדקדק הלא מפורש כבר "ובני ישראל עשו
כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וגו'", ומה חידש רש"י ז"ל
בזה.

אמנם יש לומר, דכוונת רש"י ז"ל כך היא, דהנה איתא במס'
ב"ק (לז, ב) שור של ישראל שנגח שור של גוי פטור, והטעם
דכתיב כי יגח שור איש את שור רעהו ולא של גוי. אם-כן היה
קשה כאן לרש"י ז"ל, איך נאמר לעיל (יא, ב) "דבר נא באזני

העם וישאלו איש מאת רעהו וגו", היינו מהמצריים, הא קיימא לן דמצרי איננו בכלל רעהו. ועוד קשה הלא שם כתיב "דבר נא", ופירש רש"י ז"ל, "אין נא אלא לשון בקשה", למה היה צריך לבקשם שירכשו להם הון ושלל רב. אלא על-כרחך צריך לומר דלא היה ביכולתם לעשות כך, אם לא אשר מקודם יכופו את יצרם לעשות חסד איש עם רעהו, ואזי עולם חסד יבנה, כי על ידי זה "ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים וגו'", ולפי זה קאי "רעהו" על ישראל, ושפיר שייך בזה לשון בקשה.

לפי זה מיושבים דברי רש"י ז"ל כאן, דכתיב "ובני ישראל עשו כדבר משה", שאמר להם במצרים "וישאלו איש מאת רעהו", היינו כי בני ישראל עשו חסד זה לזה על-ידי שאלה. ועל ידי זה "וישאלו ממצרים כלי כסף וגו', וה' נתן חן העם בעיני מצרים וישאלום".

(קול אליהו בשם ליקוטי תורה)

Shmuel D Berkovicz

Dear Reb Dovid,

Great question regarding the usage of the term רעהו ורעותה in reference to the Egyptians. Clearly the Egyptians were a far cry from having a relationship with the Jewish people that would justify any usage of a term that connotes endearment and friendship. Strictly from a colloquial standpoint it would seem inappropriate. But you accurately and poignantly went one step further in bolstering your question by contrasting it with the usage of the very same term in Halachic and Talmudic parlance, where this very same vernacular is used strictly to describe a Jew in contrast to a non-Jew.

This "begs" the question; How could the very same word be used to describe the Mitzriim who were arch enemies of the Jews and the Jews in contrast to others??

Chizkuni

Chizkuni maintains that the terms רעהו ורעותה can indeed be applied to the Egyptians in the context of this Parsha. Hashem specifically selected the terms רעהו ורעותה to demonstrate the effect that the plagues had on the Egyptians. Although in their default position they were the abusers and persecutors of the Jewish people, the effect of the Makos started to penetrate and change their attitudes toward seeing the Jews as their **equal** (רעהו ורעותה) and not as an inferior breed of humans. Thus these terms רעהו ורעותה are intentional and informative in delineating the "before and after effect" of the plagues.

Rabeinu Bachya:

Rabeinu Bachya asserts that the terms רעהו ורעותה can indeed apply to Egyptians; the contradiction can be resolved by establishing that the exclusivity of these terms as endearment reserved for the Jewish people only took hold after the giving of the Torah, prior to Matan Torah the terms רעהו ורעותה only meant fellow human beings. Only after Hashem had offered the Torah to the nations of the world and they rebuffed, a demarcation and distinction was established and from then onward the terms רעהו ורעותה were conferred exclusively on the Yiddin.

Malbim

The Malbim is of the opinion that the terms רעהו ורעותה can only apply to fellow Yiddin. He posits that in fact it is referring to the Yiddin pretending to "borrow" luxurious and expensive vessels from other fellow Yiddin; namely the poor borrowed from the rich. This was done as a preliminary step before approaching the Egyptians to borrow their fancy vessels. The strategy was to eliminate any suspicion that the Egyptians might have that they were not planning to return them. After observing Jewish people lend vessels to one another, the Egyptians would opine and accept the pretext that indeed they require the vessels for some sort of ritual or holiday celebration; after all even Jewish people were lending to their fellow brethren. Thus, the Pasuk is not referring to the subsequent borrowing of vessels from the Egyptians but rather to a preliminary borrowing of vessels from Jew to Jew and the terms רעהו ורעותה are indeed appropriate and don't contradict their general usage throughout Shas.

May you continue to be marbitz Torah with Menuchas hanefesh and Menuchas haguf!

Rabbi Eli Kornfeld

Show Suggestions

I would also like to suggest a topic that I believe dovetails nicely with last week's: the history, costs and benefits of the frum community's--and particularly, the yeshivish community's--economic model of essentially having the super-wealthy subsidize almost every organization and activity.

I have a sort of pet theory that of the following three things, the frum community can only ever have two: 1) the many nice but expensive amenities that we've become accustomed to, such as private schooling for all, kollelim, beautiful shuls, summer camps, hatzalah, publishing houses, chesed and advocacy organizations, etc., 2) chachmas haTorah and tzidkus as the most highly prestigious and recognized qualities a person can possess, and 3) an economic system in which the vast majority of families live on a meager subsistence (and a few gvirim and the government heavily subsidize all of the nice things listed above). Using that heuristic (which I acknowledge isn't perfect), it seems clear to me that we as a community currently embrace numbers 1 and 3 and compromise significantly on 2: we have lots of wonderful luxuries that our ancestors could only have dreamed of, but they exist to a large degree at the mercy of a small number of megadonors, who are in turn rewarded very publicly with board seats, dinner awards and the general ability to project disproportionate influence (and maybe even the most influence). Perhaps, of the possible options, this is the trade-off that makes the most sense; after all, the alternatives are to either scale back many of our most valuable amenities or drastically change our communal vocational system. But that isn't obvious and is, I think, worthy of historical analysis (how did we end up here? was it a deliberate choice?) and open discussion (is this the best way for us? why do or don't other groups and institutions structure themselves this way?).

I think that Headlines is a uniquely well-suited forum to address this topic because of how difficult it is for organizational leaders and shul rabbonim--who rely on the generosity of large donors and are loath to spurn them--to discuss candidly. Plus, it's an issue that shapes so many of the other topics that have been discussed previously on the show, from tuition to parnassah to dealing with criminals in our community.

If you've made it this far, thank you for reading. I very much enjoy the show and wish you the greatest hatzlacha.

Best,

David Birnbaum

Hi it's Menachem Junik,

I look forward to and enjoy listening to your podcast every week. Thank you for making it.

I have a suggestion for a podcast topic I'm hoping you'll discuss it. Some friends and I were discussing what halacha has to say about a Jew owning a stock of a non kosher brand?

Is owning a stock an issue of making money on shabbos?

What if one owns them in a vanguard fund?

Thank you

Rabbi Brodsky

ספר חסידים סימן אלף קא

כמו שמנהג הנכרים כן מנהגי היהודים ברוב מקומות כגון אם הנכרים גדורים בעריות כך יהיו בני היהודים הנולדים באותה עיר.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קד עמוד א

בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה.

תוספות מסכת כתובות דף קד עמוד א

לא נהייתי אפילו באצבע קטנה - דאמרין במדרש עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנס מעדנים לתוך גופו ומייתי הא עובדא דרבי.

משנה מסכת אבות פרק ד משנה יא

רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני:

חסיד יעבץ שם

יא ר' יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. ע"כ ביאר
אל תעשה עמרה, מכאן ואילך ולא קדום. זה כי תורת ה' עין חיים תגחילגו
עו"כ בעלם ותאחילסו סעולם סזס במקרה, כי זה סעולם סכנס ודרך לעולם סכלו
ארזן, וכאומרו כי סוא חייכם. וכמו שכחתי במשנת משה קבל תורה בס"ד. ולז"א
סלמה ע"ס (מסליה) להנחיל ארסני יס ואורוסיסס אמלא. קרא סעולם סבא יס, וכמו
סלמד להנחיל כי סוא סיס סלמתי חולחו אין, וסמד ואורוסיסס אמלא לרמוז על טוסיס
זה סעולם, וסוא אומרו (סס ג) אורז ימים בימים, ראס איך יחס אורז לימן כי סוא
סיקר ססמיסו של אדם. וסס סיס ססי"ת ממלא אורוסי סעמלים בתורה בתחלת עסקס
בס, יתחלק להס המקרה בעלס ויחסכו עוסיס זה סעולם עיקר, כמו סיחסכו סכלביס
סעלמות אשר יסליכו להס בעליסס עיקר. ולזה רחס סססגחס שלס לעסות כן עד
סיכנסו ככריתו מאסכנס גמורה וסו יספיע להס כבוד. ולז"א ר' יונתן כל המקיים את
ססרס מעוני סופו לקיימה מעושר. וכחכ סר"י ו' שושן ז"ל. ועסס זרע אכרסס

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ח עמוד ב

דתניא: בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממייתתו, עד שהיו מניחים אותו ובורחין, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו, והוציאוהו בכלי פשתן, ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן. אמר רב פפא: והאידנא נהוג עלמא אפילו בצרדא בר זוזא.

חפץ חיים - שפת תמים פרק ה

יבואר בו שתי סיבות גלויות, המביאות את האדם לידי גזל וחמס

והנה כל זה אמרנו והזהרנו למי שעדיין אינו רגיל בזה החטא, ונקל לו להרפא ברפואות קלות. אבל מי שהורגל חס ושלום בזה החטא של איסור גזל רחמנא ליצלן, וקשה לו לפרוש ממנו, תקנתו שידרוש בנפשו מאין בא למחלה קשה זו. והנה לעון גזל שהופקר בפני איזה אנשים, יש כמה סיבות, אך נבאר שתיים שהן גלויות לעיני הכל.

א'. ריבוי ההוצאות ומותרי המלבושים שנעשו קבע בעו"ה. ודין גרמא לנו בזמנינו כל הצרות וכל התלאות, מבפנים ומבחוץ. ובתחלה כשמרגיל אדם את עצמו בזה, אינו מתבונן על אחריתו. והיצה"ר מתנהג עם האדם בזה כציד המשליך מזון במצודה לעיני כל בעל כנף, אשר מרוב רצונה אחר האכילה, וממיעוט דעתה, אינה מבטת כלל במצודה הפרוטה. וכשנכנסת שם, שוב ניצודה ועומדת, ומוכנת לשחיטה.

כן הוא בענין זה, שבתחלה כשהקב"ה מזמין לאדם מעות בחסדו, כדי שיוכל להחיות את נפשו בזה, וגם לפרוע מזה חובות הבורא כצדקה וגמ"ח והחזקת התורה, וכדומה לזה. היצה"ר מסיתו, שעתה נאות לו להתנהג בעיני הוצאות הבית והמלבושים במעלה הגבוה מערכו [הפחות כהמכובד, והמכובד כאחד מעשירי העם]. כדי שיתראה לחשוב ומכובד לעיני חבריו. והאדם הולך אחר עצתו, מרגיל את עצמו בזה, עד שבהמשך הזמן הוא נעשה מוכרח לזה להתנהג כדרך הגבוהים. ואח"כ אם תזדמן לו שנה או שנתים שאינו משתכר לפי ערך ההוצאה אשר הרגיל את עצמו בזה, מצא לו היצר מקום להטעות אותו ולפתותו לגזול ולחמוס, ולהיות לזה רשע ולא ישלם, כדי להתנהג באופן הראשון שלא יתבזה לעיני חבריו שבעיר. וברבות הזמן נעשה גזלן וחמסן שאינו חושש כלל לחיי נפש חבריו.

גם פעמים רבות הוא מביא את עצמו לידי סכנה עי"ז, שנחלה מרוב הדאגה ע"י הקלון והכלימה שיש לו מכל עבריו מסביב. כי תחת מעט הכבוד אשר הנחילו היצה"ר מתחלה ע"י הנהגתו, ינחילוהו עתה משנה כפלים קלון, אשר הכל מבזים אותו עבור דמיהם. וזהו עונשו בעו"ה, מלבד עונשו השמור לו לעוה"ב עבור עון הגזל.

אבל כבר אחז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, דהיינו, שצריך האדם אפילו בעת שהוא תקיף במצבו, להתבונן תמיד בתהפוכות הזמן המצוי מאוד בעו"ה, ושלא להתנהג בעיני הוצאות ביתו רק בדרך אמצעי, לפי מה שהוא

אדם ולפי המקום. ואף אם חננו ה' שהוא עשיר גדול, לא ילבש בגדי רקמה חשובים מאוד, כי נפש הוא חובל, שמביא לאדם לידי גאווה, גם מגרי ביה יצה"ר בנפשו, גם גורם שאחרים שאין ידם משגת, יראו ממנו וירצו לעשות כמעשהו, וסוף שלווים ואינם משלמים, או גוזלים וחומסים.

ומתוך אלו המותרות, רבו בזמנינו הוצאות הנשואין במלבושיהן, עד שרבות בנות באות לידי בזיון בהגיען לפרק נישואיהן. אב ואם בוכים ומבכים, ואין להם מושיע. וכהנה רעות רבות וצרות שעוברים על ראש העניים. ומי גורם לכל זה אם לא ריבוי הוצאות ומותרים המלבושים שנעשו קבע בעו"ה, שגורמים בזה רעה לעצמם בזה ובבא, וגם לכל העולם כולו.

ילקוט שמעוני תהלים רמז תתלא

שאו זמרה ותנו תוף כנור נעים עם נבל, ר' חייא בר אבא אמר הוא נבל הוא כנור. ר' שמעון אומר כנור לעצמו ונבל לעצמו, נימין יתרון בין זה לזה, ולמה נקרא שמו נבל שהוא מנבל כל מיני זמר.

תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש - כדאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח:): כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבריו ברבים ואומר נמי (שם נט.) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבריו ברבים מנלן מדוד ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה.) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יא עמוד א

ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך - אמר רב יהודה אמר רב: אל תקרי גוים אלא גיים, זה אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא חזרת ולא קישות ולא צנון לא בימות החמה ולא בימות הגשמים

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קד עמוד א

בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבש"ע, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה.

מנין המצוות לרמב"ם ל"ת קצ"ה

שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא שנ' בננו זה וכו' זולל וסובא.

ספר החינוך פרשת קדושים מצוה רמח

שלא לאכול ולשתות כדרך זולל וסובא

משרשי המצוה, לפי שרוב חטאות בני אדם יעשו בסבת ריבוי האכילה והשתיה, כמו שכתוב [שם ל"ב, ט"ו] וישמן ישורון ויבעט, וכן שמנת עבית כשית ויטוש אלוה עשהו [שם], וכן אמרו זכרונם לברכה [ברכות ל"ב ע"א] מי גרם לך שתבעטי בי, כרשינין שהאכלתיך, ודרך כלל אמרו [שם] מלא כריסא זני בישא, כלומר אחר מילוי הכרס יבוא בן אדם לעשות חטאים רעים.

והענין הוא לפי שהמזונות הם עיסת החומר, וההתבוננות במושכל וביראת אלהים ובמצוותיו היקרות היא עיסת הנפש, והנפש והחומר הפכים גמורים כמו שכתבתי בראש הספר, ועל כן בהתגבר עיסת החומר תחלש קצת עיסת הנפש. ומזה השורש היו מן החכמים זכרונם לברכה שלא היו נהנין במזונות רק למה שצריך להחיות נפשם לבד, וכמו שכתוב [משלי י"ג, כ"ה] צדיק אוכל לשובע נפשו.

ועל כן תמנענו תורתנו השלימה לטובתנו מהרבות באכילה ושתיה יותר מדי, פן יתגבר החומר על הנפש הרבה עד שיחליאה ויאבד אותה לגמרי, ולכן להרחיק הענין עד תכלית הוזהרנו על זה בעונש חזק, והוא עונש המיתה, זהו הנראה לי בענין.

מגן אברהם סימן קנו ס"ק ב

בחלק ל"ט סימן קצ"ה שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא שנ' בננו זה זולל וסובא.

משנה ברורה סימן קנו ס"ק ד

בחלק ל"ט סימן קצ"ה שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא בימי הנערות שנאמר לא תאכלו על הדם ר"ל לא תאכל אכילה שהיא מביאה לשפוך דם והוא אכילת סורר ומורה שחייב עליה מיתה [ואף שלאחר שעבר ימי הנערות לא נתחייב בתורה מיתה על אכילה כזאת מ"מ נוכל לראות כמה מגונה ומכוער הדבר ביותר מדכתיב ואמרו אל זקני עירו בננו זה וגו' זולל וסובא ונאמר בקבלה אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו ולהרמב"ן נכלל כל זה במ"ע קדושים תהיו עיין שם].

רמב"ן פרשת כי תצא פרק כא פסוק יח

בן סורר ומורה - על דעת רבותינו (סנהדרין סח ב) אינו קטן, שהקטן פטור מכל עונשין שבתורה ומכל המצות, אבל הוא המביא שתי שערות. והנה יש עליו שני עונשין, האחד שהוא מקלה אביו ואמו וממרה בהם, והשני שהוא זולל וסובא עובר על מה שנצטוינו (ויקרא יט ב) קדושים תהיו.

Rabbi Rotberg

פרשת קדושים פרק יט פסוק ב

דַּבֵּר אֶל-כָּל-עַדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ:

רש"י שם

דבר אל כל עדת בני ישראל - מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה: